

Η ΑΥΓΗ

Ένθετα Παιδεία και Κοινωνία

Δημοσίευση: 26 Ιουλίου 2015 18:00

Η καλλιέργεια μιας νέας «κουλτούρας»

Γ. Π. Τριμπέρης*

Ήδη από τις αρχές του 2000 στις «ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΕΑΕΚ» ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006)) αναφέρεται: «Το πρόβλημα που τίθεται είναι η καλλιέργεια μιας νέας «κουλτούρας» επιχειρηματικότητας που συνίσταται στην ικανότητα ...

Ήδη από τις αρχές του 2000 στις «ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΕΑΕΚ» ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006)) αναφέρεται: «Το πρόβλημα που τίθεται είναι η καλλιέργεια μιας νέας «κουλτούρας» επιχειρηματικότητας που συνίσταται στην ικανότητα αποκωδικοποίησης των οικονομικών γεγονότων και της δυναμικής τους... Πρόκειται δηλαδή για μια αλλαγή στάσης ζωής και μια υιοθέτηση νοοτροπίας επιχειρηματικότητας και συμμετοχής μέσα από την ανταγωνιστική αξιοποίηση της ουσιαστικής πληροφόρησης, της γνώσης και της καινοτομίας.»

Στο πλαίσιο των δράσεων της για τη στρατηγική της Λισαβόνας, η Κομισιόν εξέδωσε (13 Φεβρουαρίου 2006) ανακοίνωση προς το Ευρωκοινοβούλιο, το Συμβούλιο και άλλα όργανα της ΕΕ με θέμα: «Προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας μέσω της εκπαίδευσης και της μάθησης», όπου αναφέρεται: «Η καλύτερη γνώση της κοινωνίας πρέπει να περιλαμβάνει και την πρώιμη γνώση και επαφή με τη σφαίρα της εργασίας και των επιχειρήσεων, καθώς και την κατανόηση του ρόλου που διαδραματίζουν οι επιχειρηματίες στην τοπική κοινότητα».

Στο κείμενο διευκρινίζεται ότι «Η επιχειρηματικότητα εμπεδώνεται καλύτερα στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης και καταγράφεται ως μια από τις οκτώ βασικές ικανότητες για τη διά βίου μάθηση, που είναι αναγκαίες για την κοινωνική ένταξη, την ιδιότητα του ενεργού πολίτη και την απασχολησιμότητα»!

Ο Γ. Σταμέλος, Καθηγητής με αντικείμενο Ανάλυση Εκπαιδευτικών Θεσμών και Εκπαιδευτική Πολιτική, στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών, στο «Κοινωνία της γνώσης και δια βίου μάθηση: αντιφάσεις και αδιέξοδα Ή η πορεία προς την κοινωνική έκρηξη», αναφέρει: «Στις μέρες μας... οι ραγδαία μεταβαλλόμενες ανάγκες αυτής της αγοράς οδηγούν σε εννοιολογικές μετατοπίσεις όπως είναι η μετατόπιση από το «επάγγελμα» στην «απασχόληση»... θέλοντας με αυτόν τον τρόπο να υποδηλωθεί η κατάργηση της μονιμότητας όχι μόνο σχετικά με την εργασιακή σχέση αλλά και του είδους εργασίας και στη συνέχεια στην «απασχολησιμότητα»... Η τελευταία προσπαθεί να αποτυπώσει τον τρόπο και το είδος της απασχόλησης στο πλαίσιο της κοινωνίας της γνώσης. Η απασχολησιμότητα

περιγράφει τη συνεχή, δια βίου, επικαιροποίηση των απαραίτητων ικανοτήτων που θα καθιστούν τον άνθρωπο, εν δυνάμει ή εν αναμονή, εργαζόμενο.»

Στη μεταπτυχιακή εργασία της στο Πανεπιστήμιο του Πειραιά (2007) «Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ» η Ευαγγ. Σιγάλα αναφορικά με τη «Διαμόρφωση και εδραίωση της επιχειρηματικής κουλτούρας» σημειώνει: «Η μεγάλη σημασία που έχει η κουλτούρα στην οργάνωση της επιχείρησης έχει οδηγήσει στην ανάγκη κατανόησης και μελέτης του τρόπου με τον οποίο αυτή διαμορφώνεται... Κατά τον Edgar H. Schein («The role of the founder in creating organization culture» (organizational dynamics, summer 1983. «...Μετά την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης το μοντέλο της κουλτούρας διαμορφώνεται με την αποδοχή από το υπόλοιπο εργατικό δυναμικό του τρόπου με τον οποίο πρόκειται να εξελιχθούν τα πράγματα ανάλογα με τη βούληση του επιχειρηματία... Η βασική διαδικασία για την εδραίωση αυτής της οργανωτικής κουλτούρας είναι η διαδικασία της εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια της οποίας οι αποδεκτές και επιθυμητές συμπεριφορές και δραστηριότητες μαθαίνονται και καλλιεργούνται μέσα από τις εμπειρίες, τα σύμβολα και τις σαφώς καθορισμένες συμπεριφορές.»

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2012: «Η εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα προωθείται όλο και περισσότερο στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών, σύμφωνα με τη νέα έκθεση που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η κα. Ανδρούλλα Βασιλείου, επίτροπος αρμόδια για την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, την πολυγλωσσία και τη νεολαία, δηλώνει: «... έχουμε καθήκον να ενθαρρύνουμε μια πραγματική αλλαγή νοοτροπίας υπέρ της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη και η αλλαγή αυτή ξεκινά με τις προσπάθειες προώθησης του επιχειρηματικού πνεύματος από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες της εκπαίδευσης.»»

Μια εποχή που οι οικονομικές ευρωπαϊκές ερευνητικές επενδύσεις περιορίζονται σε διακεκριμένα ερευνητικά κέντρα, εταιρείες και πανεπιστήμια εκτός Ελλάδας, η επιβολή αυτής της νέας επιχειρηματικής «κουλτούρας», αφορά και διαχέεται σε όλες τις βαθμίδες της ελληνικής εκπαίδευσης, κλιμακώνεται ανάλογα και αποτελεί μια πλουσιοπάροχα χρηματοδοτούμενη οικονομική επένδυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, για παράδειγμα, προτείνεται το πνεύμα της «επιχειρηματικότητας» - όπως το περιγράψαμε - να εμπεδώνεται μέσα από παιχνίδια, ρόλους, δραστηριότητες, διαγωνισμούς.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, προτείνεται, πέρα από τα μαθήματα, η σύσταση και διαχείριση μικρών επιχειρήσεων μέσα στα σχολεία από τους ίδιους τους μαθητές.

Για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, προτείνεται η «επιχειρηματικότητα» να διαπνέει περισσότερα από ένα μαθήματα, τόσο στις προπτυχιακές, όσο και στις μεταπτυχιακές σπουδές, σε όλες τις ειδικότητες! Η Κομισιόν σε ανακοίνωσή της με θέμα: «Προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας μέσω της εκπαίδευσης και της μάθησης» (13 Φλεβάρη 2006) εκτιμά ότι: «Υπάρχουν μερικά εσωτερικά εμπόδια, πχ ένα σύστημα σταδιοδρομίας που βασίζεται κατά μεγάλο μέρος στις ακαδημαϊκές επιδόσεις, το οποίο εξακολουθεί να μη θεωρεί την επιχειρηματικότητα αξιόπιστη επιλογή. Φαίνεται ότι υπάρχουν επίσης προβλήματα, σχετικά με την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού προς και από τον ακαδημαϊκό χώρο και σχετικά με την

ικανότητα ευέλικτων και στρατηγικών προσλήψεων προσωπικού μέσα στα πανεπιστήμια».

Η προσπάθεια των ελληνικών κυβερνήσεων και πανεπιστημιακών κύκλων να εφαρμόσουν την ευρωπαϊκή πολιτική διαμόρφωσης και αποδοχής της επιχειρηματικής «κουλτούρας» στην Ανώτατη Εκπαίδευση είναι μακρόχρονη και πολύπλευρη. Οι ελληνικές κυβερνήσεις με τους ν. Διαμαντοπούλου (4009/2011) και Αρβανιτόπουλου 4076/2012) προσάρμοσαν το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στην ιδεολογικο-πολιτικο-οικονομική καθοδηγητική γραμμή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προωθώντας τη συμμετοχή των επιχειρηματιών στη διαδικασία της μάθησης, και της έρευνας με τη δημιουργία επωνύμων εδρών χρηματοδοτούμενες από επιχειρηματίες, οι οποίοι, βεβαίως θα ελέγχουν απόλυτα το περιεχόμενο και τις δραστηριότητές τους. Παράλληλα προωθείται θεσμικά πλέον η δημιουργία επιχειρήσεων - τεχνοβλαστών (spin-off) από τα ίδια τα ιδρύματα, από καθηγητές και φοιτητές, που θα εμπορεύονται τα αποτελέσματα της ερευνητικής τους δουλειάς!

Η γνώση, λοιπόν, των αυθεντικών κειμένων της ΕΕ καθιστά σαφή τον στόχο της προώθησης της νέας αυτής «κουλτούρας» που δεν είναι άλλος από την ιδεολογική χειραγώγηση των λαών της, καλλιεργώντας τους την ανεκτικότητα στις αποφάσεις που λαμβάνονται ερήμην τους, την προσαρμογή και εν τέλει αποδοχή των αξιών του συστήματος.

Αυτό που στην Ευρώπη προωθείται με μια επίφαση «ανθρωποκεντρικής διακριτικότητας» (εμείς θέλουμε να σας μάθουμε το πώς εσείς οι φτωχοί θα γίνεται άρχουσα τάξη) εξ αιτίας της διατήρησης μιας μαθησιακής- πολιτισμικής κουλτούρας αιώνων, στις Ηνωμένες Πολιτείες γίνεται με ένα βάρβαρο τρόπο, χωρίς ίχνος πολιτισμικού ανθρωπισμού! Στις 17 Μαρτίου 2015 εκδίδεται το (Instant New York Times Bestseller) βιβλίο του F. Bruni, HYPERLINK «<http://www.amazon.com/Where-You-Not-Who-Youll/dp/1455532703>» Where You Go Is Not Who You'll Be. Σε χρόνο ρεκόρ προβάλλονται ευρέως τα κατά Bruni «...τρία (3) αναγκαία βήματα προς την υγιή οικονομική και κοινωνική ανέλιξη τον 21ο αιώνα:

1. Ξεχάστε τα κολέγια, τις σχολές και τα πανεπιστήμια
2. Εστιάστε σε εκπαιδευτικά προγράμματα ειδίκευσης και πρακτικής άσκησης
3. Εάν είστε έξυπνοι και αξιοποιήσιμοι δεν θα σας βρουν χωμένους μέσα στις σχολικές τάξεις.

Για τους opinion makers, όπως ο Frank Bruni, ένα νέο είδος «παιδείας», «(αν)αλφαβητισμού» και «ε(α)γγραμματοσύνης» πρέπει να εγκαθιδρυθεί, το οποίο προϋποθέτει την επανεξέταση και εγκατάλειψη του «παλιού κόσμου» του σχολείου, της σπουδής και της σύνταξης με ένα «άκαμπτο» σύστημα μάθησης.

Αντί να αφορίζεται η ολόπλευρη μόρφωση και να προβάλλεται η προσωπική επιχειρηματική δραστηριότητα ως ΤΟ ΜΕΣΟ για την επιτυχία στον κόσμο των ευκαιριών και της προσωπικής κερδοφορίας ή και να καλλιεργείται η «προσαρμοστικότητα» και η «ανεκτικότητα» απέναντι στο επιχειρηματικό σχέδιο

ενός «ικανού» εργοδότη, ίσως μια κεντρικά σχεδιασμένη οικονομική ανάπτυξη της χώρας, με σεβασμό στις κοινωνικές ανάγκες, στη σύγχρονη ανάπτυξη των επιστημών, στη οποία με ορθολογικό τρόπο θα εντάσσεται η δημόσια ανώτατη εκπαίδευση, ο αριθμός των εισακτέων (αποφοίτων), το περιεχόμενο των σπουδών, χωρίς να αποκλείεται η οποιαδήποτε προσωπική πρωτοβουλία ή επιθυμία για μόρφωση, με ένα ουσιαστικό και έγκαιρο επαγγελματικό προσανατολισμό, φυσικά σε άλλη κατεύθυνση από εκείνη της διαμόρφωσης μιας επιχειρηματικής «κουλτούρας», θα μπορούσε να αποτελέσει μια κοινωνική λύση στα πλαίσια του συστήματος. Και αυτό παράλληλα με την εγκαθίδρυση μιας πραγματικής, σύγχρονης, δημόσιας και δωρεάν μεταλλυκειακής επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Μια τέτοια πρόταση δεν αντιστρατεύεται την ατομική ή συλλογική ενασχόληση σε επιχειρηματικές δραστηριότητες, σε ένα κόσμο που, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν είναι έτοιμος να υπερασπιστεί άλλες πολιτικοκοινωνικές λύσεις. Όμως διαφυλάσσει τον ρόλο του κράτους ως καθοριστικό παράγοντα ανάπτυξης της κοινωνίας, κάτω από δημοκρατικό έλεγχο, την ποιότητα της παρεχόμενης μόρφωσης, την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας υγιούς προσωπικότητας των νέων και δίνει αξιόπιστη διέξοδο στον επαγγελματικό χώρο σε εκείνους που δεν επιζητούν ανώτατη εκπαίδευση.

Μια ουμανιστική και παράλληλα κοινωνικοπολιτική απάντηση σε όλα αυτά έδωσε ένας διαπρεπής Φυσικός, χρόνια πριν, με ένα άρθρο του που δημοσιεύτηκε πρώτη φορά στο 1ο τεύχος του αμερικανικού περιοδικού Monthly Review, το 1949.

Εκεί έγραφε: «...Το κίνητρο του κέρδους, σε συνδυασμό με τον ανταγωνισμό μεταξύ των καπιταλιστών, ευθύνεται για την αστάθεια στη συσσώρευση και χρησιμοποίηση του κεφαλαίου, η οποία με τη σειρά της οδηγεί σε όλο και χειρότερες καταστάσεις ύφεσης. Ο χωρίς όρια ανταγωνισμός οδηγεί σε μια τεράστια απώλεια εργασίας, ακρωτηριάζοντας έτσι την κοινωνική συνείδηση των ατόμων, όπως ανέφερα και νωρίτερα.... Θεωρώ αυτόν τον ακρωτηριασμό των ατόμων το μεγαλύτερο κακό του καπιταλισμού. Το σύνολο του εκπαιδευτικού μας συστήματος υποφέρει από αυτό το κακό. Μια υπέρμετρα ανταγωνιστική στάση εμφυτεύεται στους μαθητές, οι οποίοι εκπαιδεύονται να λατρεύουν την άπληστη επιτυχία ως προετοιμασία για τη μελλοντική τους καριέρα.... Η παιδεία, εκτός από την ανάπτυξη των έμφυτων ικανοτήτων του κάθε ατόμου, θα προσπαθεί να αναπτύξει την έννοια της ευθύνης για το συνάνθρωπο, στη θέση της εξύμνησης της εξουσίας και της επιτυχίας, όπως γίνεται στη σημερινή κοινωνία...» (Whysocialism, A. EinsteinMonthlyReview, May1949).

Κλείνοντας την συνοπτική παρουσίαση ενός τόσο πολύπλευρα σοβαρού ζήτηματος, θα ήθελα να απευθύνω, σε όλους όσους πιστεύουν ότι η σημερινή κοινωνία είναι μια κοινωνία ευκαιριών για προσωπική επιτυχία και κέρδη, την ερώτηση που άκουσα πριν από μερικές ημέρες:

«Πόσοι χωράνε σε μια κοινωνία για...λίγους;»

**καθηγητής στο τμήμα Φυσικής Ε.Κ.Π.Α*